

**31. ĐỒNG THỊ NHÂN, LOẠI BẤT TÈ. LƯU TỤC CHÚNG,
NHÂN GIẢ HI. QUẢ NHÂN GIẢ, NHÂN ĐA ÚY. NGÔN
BẤT HÚY, SẮC BẤT MỊ. NĂNG THÂN NHÂN, VÔ HẠN
HẢO. ĐỨC NHẬT TIẾN, QUÁ NHẬT THIỂU. BẤT THÂN
NHÂN, VÔ HẠN HẠI. TIỂU NHÂN TIẾN, BÁ SỰ HOẠI.**

Cùng là người, khác tộc loại

Thô tục nhiều, nhân từ ít.

Đúng người nhân, người kính sợ

Nói thẳng lời, không dể nịnh.

Gần người hiền, tốt vô hạn

Đức tiến dần, lỗi ngày giảm.

Không gần hiền, hại vô cùng

Tiểu nhân đến, trăm việc hư

31.1. Đồng thị nhân, loại bất tề. Lưu tục chúng, nhân giả hy (*Cùng là người, khác tộc loại. Thô tục nhiều, nhân từ ít*)

Quý vị thân mến! Câu nói này bây giờ các vị có thể cảm nhận được không? Thực sự là có! Nhưng “*lưu tục chúng, nhân giả hy*” (*Thô tục nhiều, nhân từ ít*) là một kết quả. Chúng ta có oán trách kết quả cũng vô dụng mà thôi, phải tìm ra nguyên nhân mới được. Tại sao bây giờ lại là “*lưu tục chúng, nhân giả hy*” (*thô tục nhiều, nhân từ ít*)? Bởi vì con người không được dạy bảo, giáo dục, không có Thánh Hiền chỉ giáo, không phân biệt được thị phi, thiện ác. Cho nên cho dù thời nay là “*lưu tục chúng*” (*thô tục nhiều*), kỳ thực họ cũng là người bị hại. Bởi vậy mới nói: “*Tiên nhân bất thiện, bất thức đạo đức, vô hữu ngữ giả, thù vô quái dã*”. Vậy thì bây giờ phải trách ai? Nếu chúng ta trách cứ người trước chúng ta một đời, thì người đời trước sẽ nói: “*Ta cũng không được học*”. Sau đó lại tìm đến đời trước nữa, có nên tìm nữa không? Không cần phải tìm nữa. Vậy phải bắt đầu từ đời của chúng ta! Chúng ta không thể để cho giáo huấn của Thánh Hiền bị mai một, mà phải để cho nó được phát triển và có thể chiếu sáng thế gian này.

Bởi vì không được học, thêm vào đó, sự ô nhiễm ở bên ngoài càng ngày càng nặng nề, cho nên mới được gọi là: "*Bên trong đánh ra, bên ngoài đánh vào*". Bên trong không có nền tảng, lực lượng bên ngoài lại rất lớn thì tất nhiên là giáo huấn của Thánh Hiền phải thua đến không còn một manh giáp. Cho nên bây giờ mọi người cũng không nên xem ai là "*lưu tục chúng*" (*thô tục nhiều*). Đầu tiên chúng ta phải để cho hai chân của chính mình phải đứng cho vững, đầu tiên phải bảo vệ mình không bị sóng cuốn đi. Đợi cho hai chân của chúng ta đứng vững rồi thì hai tay mới có thể kéo được người khác, có thể nâng đỡ người khác. Sau khi từ từ tăng cường năng lực của mình thì chúng ta có thể đem sức ảnh hưởng từ sự tu thân để phát triển đến tề gia, trị quốc, bình thiên hạ.

Chúng ta phải có niềm tin! Người mà chỉ cần chân thật có một nền tảng tốt đối với học vấn của Thánh Hiền thì tuyệt đối sẽ không bị cuốn theo sóng dữ. Họ tuyệt đối có thể từ một mình họ mà xoay chuyển được một gia đình, xoay chuyển một đoàn thể, thậm chí một xã hội. Chúng ta cũng cần phải có niềm tin như vậy.

Cho nên khi chúng tôi dạy tới câu “*Lưu tục chúng, nhân giả hy*” (*thô tục nhiều, nhân từ ít*), chúng tôi nói với bọn trẻ rằng: “*Ở xã hội hiện nay, các em đều không vứt rác bừa bãi, nhưng có thể sẽ có người khác vứt rác bừa bãi*”. Cho nên chúng ta phải hướng dẫn cho bọn trẻ từ bé đã có được thái độ “*học vi nhân sự, hành vi thế phạm*”.

Hơn nữa, chúng ta phải chỉ bảo bọn trẻ rằng, năm cộng với hai tuyệt đối không thể bằng không. Cái gì gọi là: “*Năm cộng với hai bằng không*” ($5+2=0$)? Đây là một bài toán rất phổ biến. Các vị có làm đúng không? Năm cộng với hai bằng không, có lúc còn nhỏ hơn không. Đó là khi chúng đi học ở lớp học năm ngày, thứ Bảy và Chủ nhật về nhà xem ti vi đến nửa đêm, ngày hôm sau ngủ đến giữa trưa. Hai ngày đó trôi qua, chúng ta có tiến bộ nào không? Có thể không bị tụt lùi là còn có chút an ủi rồi. Đại đa số thì bị tụt lùi, còn nhỏ hơn cả không.

Chúng tôi nói với bọn trẻ như vậy. Bọn trẻ nghe xong đều cười ha ha. Đợi chúng cười xong, tôi liền nói với chúng rằng: “*Các em tuyệt đối không được giống như vậy! Chúng*

ta sau khi về nhà phải làm gương cho các bạn nhỏ khác, hơn nữa còn phải làm gương cho cha mẹ". Cho nên những đứa nhỏ này cũng rất hăng hái không chịu thua kém, khi về nhà, như thường lệ sáu rưỡi sáng là thức dậy, bảy giờ bắt đầu đọc “Đệ Tử Quy”.

Có một lần, người mẹ sợ đứa nhỏ ngủ không đủ giấc nên không gọi nó dậy. Khi nó đi ra khỏi phòng và nhìn thấy đồng hồ ở phòng khách đã quá bảy giờ thì chợt khóc òa lên. Thái độ này của bọn trẻ chính là thói quen đã trở thành tự nhiên. Hơn nữa đứa bé đó khóc không chỉ vì không được đọc “Đệ Tử Quy”, mà còn có một nguyên nhân quan trọng hơn là nó đã không nghe lời thầy giáo bởi vì chúng vô cùng kính trọng thầy giáo. Cho nên “*Lưu tục chúng, nhân giả hy*” (*thô tục nhiều, nhân từ ít*), chúng ta hiểu được tình huống thực tế này thì cũng nên luôn luôn cố vũ bản thân, nâng cao bản thân.

31.2. Quả nhân giả, nhân đa úy. Ngôn bất hứy, sắc bất mị (Đúng người nhân, người kính sợ. Nói thẳng lời, không dễ nịnh)

Quả đúng là người nhân nghĩa thì một số người khác khi thấy họ đều có lòng kính sợ. Cho nên trong “Luận Ngữ”, học sinh hình dung nhìn thấy Phu Tử là: “Vọng chi nghiêm nhiên, tức chi dã ôn”, ở đằng xa nhìn thấy thầy giáo rất có uy nghi, làm cho người ta nhìn thấy mà sinh lòng kính trọng, đến khi thực sự tiếp cận thầy và nghiên cứu học vấn của thầy thì cảm thấy thầy giáo thật là thân thiết. Bởi vì Khổng Phu Tử là người nhân đức, luôn luôn nghĩ cho người khác, những lời nói ra luôn luôn là muốn khai thông trí tuệ của mọi người, cho nên đương nhiên chúng ta có cảm giác sâu sắc rằng thầy giáo biết nghĩ cho học trò, cho nên là “Tức chi dã ôn”.

“Nhân đa úy, ngôn bất hứy, sắc bất mị” (người kính sợ, nói thẳng lời, không dễ nịnh), lời nói của họ tuyệt đối sẽ không có cái gì là hứy kỵ, đều sẽ nói thẳng ra, bởi vì “vô dục tắc cương”. Cho nên cách ngôn của chúng ta mới nói rằng: “Bích lập thiên nhân, vô dục tắc cương”. Bởi vì người nhân đức

tuyệt đối sẽ không đi cầu cái gì gọi là "công", cái gì gọi là "danh", cho nên lời nói của họ đều là những lời nói thẳng thắn không hù y kị để chỉ bảo chúng ta, giúp đỡ chúng ta. Vậy thế còn “sắc bất mị” (không dễ nịnh)? Chữ "mị" này là chỉ nịnh hót, a dua, bởi vì họ “vô dục tắc cương”, không cầu cạnh người khác, cho nên cũng sẽ không có thái độ muốn lấy lòng.

31.3. Năng thân nhân, vô hạn hảo. Đức nhật tiến, quá nhật thiếu (*Gần người hiền, tốt vô hạn. Đức tiến dần, lỗi ngày giảm*)

Chữ “*thân nhân*” này, có phải chúng ta phải hiểu rằng một hai tháng mới thân cận một lần? Phải bao lâu? “*Luôn luôn*”. Nào! Xin vỗ tay tán thưởng đáp án đúng! Vậy xin hỏi một chút: Như thế nào là luôn luôn? Các vị không thể đang đi trên đường cũng cầm lấy quyển Kinh và đọc: “*Đệ Tử Quy, Thánh nhân huấn*” (*Phép người con, Thánh nhân dạy*). Vậy như thế nào thì được coi là luôn luôn? Làm theo lời chỉ dạy, sau đó để trong lòng, sau khi học thuộc lòng cả quyển Kinh điển thì có thể ghi nhớ vào lòng.

Có một tâm pháp có thể cô đọng văn hóa ngàn năm của Tổ Tông. Đó là chỉ cần ba chữ chúng ta có thể luôn luôn nhắc nhở mình, kiểm điểm lại bản thân xem có phải là mình đang ở trong Thánh giáo. Tâm pháp của văn hóa ngàn năm của Tổ Tông là ba chữ “**Quân, Thân, Sư**”. Điều quan trọng nhất trong trời đất là Thiên địa Quân Thân Sư. Hiện nay từ đường ở nhiều tỉnh vẫn còn có vị trí thờ cúng Thiên địa Quân Thân Sư.

Thật ra, điều quan trọng nhất của thiên địa quân thân sư là phải đem cái đức của thiên địa thực hiện vào việc tu thân, thực hiện vào việc tề gia, thực hiện vào việc cống hiến cho xã hội. Cho nên dân tộc chúng ta đối với "**Quân, Thân, Sư**" đặc biệt là kính trọng. Ba chữ "**Quân, Thân, Sư**" này ngoài việc chỉ thân phận ra thì còn có ý nghĩa bản chất của nó. Chúng ta chỉ cần luôn luôn nhắc nhở mình xem có “*tác chi quân, tác chi thân, tác chi sư*” hay không. Như vậy các vị có thể luôn luôn ở trong Thánh đạo.

Có rất nhiều người nói rằng: “*Tôi không phải là ông chủ của một xí nghiệp thì làm sao có thể làm được chữ "quân"?*”.

Chữ "**Quân**" ở đây ý nói là **lấy mình làm gương**, là lãnh đạo phải lấy mình làm gương cho người khác. Đó cũng là lấy thân mình để giáo dục người khác.

Chữ "**Thân**" ở đây là chỉ sự quan tâm, thương yêu, coi mọi người như người trong một gia đình. Đó gọi là thân, là thương yêu, quan tâm.

Chữ "**Su**" là thể hiện cho sự giáo dục, thể hiện cho việc dạy theo năng khiếu, dạy theo trình độ. Đây là chỉ dạy, là dạy bằng lời, cũng là nắm lấy rất nhiều cơ hội để giáo dục.

Cho nên "**Quân, Thân, Su**" nhất định có thể giải quyết được tất cả mọi vấn đề giữa người với người. Khi vấn đề giữa người với người có thể giải quyết, vậy thì vấn đề giữa người với xã hội có thể giải quyết được không? Cả xã hội cũng là số đông người tích lại mà thành. Chỉ cần các vị nắm bắt được tất cả thái độ đối xử với người thì vấn đề giữa người với xã hội liền được giải quyết. Như vậy thì người và thế giới tự nhiên nhất định cũng có thể sống hòa thuận với nhau.

Bởi vì Mạnh Phu Tử có nói với chúng ta rằng: “*Thân thân nhi nhân dân*”, đó là có thể thương yêu nhân dân, thương yêu đại chúng. “*Nhân dân nhi ái vật*”, có thể phát triển tâm nhân từ này để quan tâm, tôn trọng đến vạn vật. Bởi vậy chỉ cần giải quyết tốt quan hệ giữa người với người thì thiên hạ sẽ thái bình. Cho nên chúng ta giữa người với người phải luôn luôn nhắc nhở mình đã làm được "**Quân, Thân, Su**" chưa. Dùng thái độ như vậy thì đạo nghiệp sẽ tinh tiến rất nhanh.

Thời nay chúng ta thường nghe thấy phụ huynh nói rằng con cái khó quản lý, thầy giáo nói học sinh khó dạy, chủ doanh nghiệp nói công nhân khó bảo. Đây là kết quả. Nguyên nhân ở đâu? Nhà Nho có một câu tâm pháp gọi là: “*Hành hữu bất đắc, phản cầu chư kỹ*”. Câu này rất có ý nghĩa, điển cố của nó là lấy từ "Trung Dung". Trong "Trung Dung", Khổng Phu Tử nói đến: “*Xạ hữu tự hồ quân tử*” (*bắn tên giống như đạo của người quân tử*). Chúng ta hãy xem, khi bắn tên, người bắn phải kéo căng dây cung để chuẩn bị bắn, “*xạ hữu tự hồ quân tử*”. Mũi tên được bắn đi, kết quả không bắn trúng đích, đó được gọi là “*thất chư chính cốt*”. Ý nghĩa

của “*chính cốt*” là chỉ mục tiêu. Bắn mũi tên ra không bắn trúng mục tiêu thì phải trách ai? “*Phản cầu chư kỳ thân*”, trách kỹ thuật của mình không tốt. Nhưng người thời nay khi bắn tên ra không trúng đích thì liền nói ngay rằng: “*Cái mũi tên đó là do công ty nào sản xuất vậy? Sao lại làm kém thế! Cái cung này do công ty nào sản xuất vậy? Sao có thể tôi như vậy!*”. Người ta đều không tìm thấy mấu chốt của vấn đề. Cho nên bọn trẻ mới khó dạy, công nhân mới khó bảo, đều là không “*phản cầu chư kỳ*”.

Cha mẹ thực hiện “**Quân, Thân, Sư**”

Chúng ta hãy thử suy nghĩ xem tại sao thời nay phụ huynh cảm thấy con cái khó dạy? Đó là bởi vì họ chưa thực sự thực hiện “**Quân, Thân, Sư**”. Thứ tự trước sau của “**Quân, Thân, Sư**” được sắp xếp rất thích đáng.

Chúng ta hãy xem phụ huynh thời nay đã lấy mình làm gương chưa. Có hay không? Có thể là chúng ta đều dạy bảo con cái phải làm theo “Đệ Tử Quy”, phải hiếu thuận với cha mẹ. Nhưng thái độ bản thân mình đối với cha mẹ lại không tốt. Như vậy bọn trẻ cũng sẽ “*trên bảo dưới noi theo*”.

Tôi còn nhớ có một câu chuyện có thật. Ở một nơi nọ, có một phong tục không tốt. Đó là khi cha mẹ già đến một mức nhất định thì con cái sẽ công họ lên núi rồi bỏ mặc họ ở đó, còn mình thì đi về nhà. Con trai của đôi vợ chồng nọ nhìn thấy vậy thì không nhẫn tâm cho nên cứ khuyên họ mãi, nói rằng: *“Bố mẹ đừng mang ông nội bỏ lên núi!”*. Nhưng người cha của đứa bé không nghe theo. Sau đó, đứa bé đi theo người cha công ông nội lên núi, bỏ ông ở đó rồi chuẩn bị đi về. Kết quả là đứa bé chủ động nhặt cái sọt đem về. Cha đứa bé liền hỏi nó: *“Cái sọt để ở đó là được rồi. Sao con còn nhặt đem về làm gì?”*. Đứa bé liền nói với cha rằng: *“Con mang về để sau này còn phải công cha lên núi”*. Đứa bé này rất thông minh! Đứa bé dùng phương tiện thiện xảo này để làm thức tỉnh tâm lòng hiếu thảo của người cha. Người cha liền nghĩ rằng: *“Nếu như mình không hiếu thảo thì con trai mình cũng sẽ học theo”*.

Cho nên nếu như phụ huynh không làm gương tốt, thì *“kèo trên không thẳng, kèo dưới ắt sẽ cong”*. Bởi vậy càng tiếp xúc với nhiều người thì chúng ta càng thấu hiểu sâu xa

rằng: "*Gia giáo thực sự là không uống công*". Cho nên chúng ta là phụ huynh thì nhất định phải suy nghĩ xem mình đã thực hiện được ba chữ "**Quân, Thân, Su**" hay chưa.

Chúng ta hàng ngày đều tận tâm, tận lực đi kiếm tiền để cho con cái tiêu có phải là yêu thương, bảo vệ con không? Nếu như sự thương yêu này không có trí tuệ thì quá thương yêu sẽ thành ra hại con cái, cưng chiều quá làm hư hỏng chúng. Như vậy sao mà được! Cho nên tiếng Phúc Kiến có câu: "*Sùng trư cử táo, sùng tử bất hiếu, sùng thê sao náo, sùng phu bán dạ bà khởi lai khóc, sùng nữ nhi nan nhập nhân gia đích gia giáo*". Chúng ta xem, lời nói quê mùa địa phương nhưng cũng bao hàm trí tuệ nhân sinh rất sâu sắc. Bởi vì những điều này cũng do Tổ tiên truyền lại, đều chất lọc tinh hoa, bỏ đi phần thô thì một câu nói cũng có thể nhắc nhở rất quan trọng cho nhân sinh.

Chúng ta hãy xem câu: "*Sùng trư cử táo*", cưng chiều lợn đến nỗi để nó chạy vào trong bếp của các vị, làm cho bếp của các vị rối tung cả lên. Các vị thấy câu nói này có lý không? Người thời nay nuôi chó cũng không dạy bảo chúng cẩn thận.

Chúng nhảy lên giường rồi vẫy đuôi. Người chủ nói: “*Đi xuống!*”. Nó cũng chẳng thèm để ý đến các vị, bởi nó quá thấu hiểu lòng dạ của các vị rồi. Chó còn biết được lòng dạ của các vị, vậy thì người liệu có thấu hiểu được các vị không? Cho nên giáo dục con cái, các vị nhất định phải rất có nguyên tắc, nếu không nhất định sẽ bị con cái thấu hiểu hết lòng dạ của các vị. Lợn không được cung chiều thì đối với người, chúng ta lại càng không được cung chiều.

Cung chiều con trai thì chúng sẽ bất hiểu. Tôi từng nghe một vị bạn hữu kể rằng, có một đôi vợ chồng có sáu người con trai. Có vui không? Sáu người đều là con trai! Họ nuôi dưỡng sáu người con trai và mua cho chúng sáu căn nhà, lấy cho sáu người vợ, từng người, từng người một đều sắp xếp ổn thỏa cho chúng. Cha mẹ như vậy có vĩ đại không? Nhưng kết quả lại có kết cục như thế nào? Cha mẹ không có nơi để ở. Như vậy có phải là thương yêu, bảo vệ con cái không? Là hại chúng. Từ nhỏ tới lớn, cái gì cha mẹ cũng giúp chúng làm hết thì chúng sẽ sinh ra thái độ là: “*Những gì cha mẹ làm giúp đều là đáng phải như vậy*”.

Cho nên đến cuối cùng, người con cả còn có chút lương tâm đi xây một căn nhà gỗ bên cạnh chuồng lợn cho hai vợ chồng họ ở. Những người hàng xóm xung quanh cảm thấy tức giận thay cho họ và nói với họ rằng: “*Hãy đi kiện sáu người con của các vị đi*”. Có nên kiện không? “*Cư gia giới tranh tụng, tụng tắc chung hung*”. Nếu như kiện có thắng đi nữa, sáu người con sẽ chia nhau ra, mỗi người nuôi bố mẹ hai tháng. Nuôi như vậy thì sẽ dẫn tới kết cục gì? Có khi con dâu mang cơm ra vớt đó rồi nói: “*Ăn nhanh lên!*”. Đáng nhẽ sau khi nghỉ hưu xong, bố mẹ có thể sống được mười (10) năm, hai mươi (20) năm nhưng sau khi được sáu người con nuôi dưỡng như vậy thì họ chỉ có thể sống được ba (3) năm, sau đó lại bị bệnh ung thư vì hàng ngày cứ bị tức giận muốn chết. Sớm biết có ngày hôm nay thì lúc đầu họ đã không làm như vậy. Cho nên giáo dục con cái thì phải lấy đức làm căn bản. Như vậy mới thật sự là thương yêu chúng.

Tiếp theo chúng ta hãy xem đến: “*Sùng tử bất hiếu, sùng thê sao nào*”. Ngay cả vợ, chúng ta cũng không được cung chiều. Bởi vì sau khi cung chiều vợ thì vợ sẽ một là khóc, hai

là gây náo loạn, ba là treo cổ. Các vị đi làm, làm được nửa chừng đột nhiên có chuông điện thoại reo vang, rồi một loạt những lời kể lể. "*Có phải là vợ mình lại gây ra việc gì rồi?*". Đến cuối cùng thì sự nghiệp, gia đình đều trở nên rối tung lên. Cho nên đàn ông lấy vợ thì phải lấy người hiền lành. Nhưng đàn ông thời nay không biết vậy. Không thể trách họ được, vì họ chưa được học “Quan Thư”, chưa được học “Kinh Thi”.

Thiên thứ nhất có nói: "*Quan quan thư cứu, tại hà chi châu, yếu diệu thực nữ, quân tử hảo cầu*". “Quan Thư” là thiên thứ nhất của “Kinh Thi” tại sao lại nói đến chim chóc, lại nói đến yếu diệu thực nữ? “Kinh Thi” là một quyển Kinh điển tương đối quan trọng của dân tộc chúng ta. Tại sao thiên thứ nhất lại nói đến “Quan Thư”? Bởi vì đây là học vấn to lớn, đứng đầu trong ngũ luân. Trong ngũ luân thì quan hệ vợ chồng là mấu chốt nhất. Cho nên thiên thứ nhất nói đến đạo vợ chồng. Tại sao lại dùng chim chóc để chỉ bảo con người? Đều là học vấn cả.

Tôi từng hỏi học sinh cấp hai rằng: “*Yếu điệu có ý nghĩa gì?*”. Có một nữ sinh lớp tám trả lời rằng: “*Là nữ giới có dáng vẻ đẹp*”. Tôi nói: “*Ý nghĩa của Thánh nhân hoàn toàn đã bị thay đổi*”. Các vị không thể trách em học sinh này, bởi vì có rất nhiều quảng cáo về giảm béo đều nói đến từ yếu điệu, tưởng như đúng mà lại sai. Cho nên chúng ta cũng không thể trách họ được. “*Yếu điệu*” là chỉ người con gái vô cùng “*hiền đức*”.

Vậy thì tại sao “Quan Thu” lại được sắp xếp ở thiên thứ nhất? Bởi vì “Quan Thu” là tìm được một người phối ngẫu sống đến đầu bạc răng long mà không thay đổi. Con người hay giữ thể diện. Nếu như các vị trực tiếp nói với họ rằng: “*Sao các vị lại lạnh nhạt với vợ của mình vậy!*”, thì họ sẽ hỏi lại các vị rằng: “*Sao anh lại quan tâm đến tôi nhiều như vậy!*”. Có phải vậy không? Nhưng các vị dùng câu thơ này mà nói với họ rằng: “*Các vị xem, chim còn không muốn phản bội người bạn đời của nó. Chúng ta là người thì sao có thể không bằng con chim?*”.

Dùng phương pháp như vậy, nếu như họ có tâm hổ thẹn thì lập tức sẽ bót phóng túng. Nếu như họ không có tâm hổ thẹn thì các vị cũng không gây thù, kết oán với họ. Cho nên tại sao trong “Kinh Thi” lại có nhiều loại tên của côn trùng, chim muông đến vậy. Đều là dùng để ví dụ, dùng để đánh thức tính đức, đánh thức lương tri của con người. Cho nên tìm người bạn đời phải tìm người hiền đức.

Trong “Quan Thu” cũng nói đến: *“Sâm si hạnh thái, tả hữu thái chi”*. “*Rau hạnh*” này là khi cúng tế Tổ tiên phải để ban thờ. Vậy thì ai là người đi hái “*rau hạnh*” này? Nàng dâu đi hái. Điều này rất có ý nghĩa. Thể hiện rằng nàng dâu tốt đi hái rau hạnh này về cúng tế Tổ tiên, thì Tổ tiên ở trên trời có linh thiêng cũng cảm thấy được an ủi, bởi *“lấy được một nàng dâu tốt có thể vượng ba đời”*. Nhưng lấy phải nàng dâu không tốt thì Tổ tiên phải rơi lệ ba đời. Cho nên, lấy vợ, lấy chồng rất quan trọng. Bởi vậy trong lễ nghi của dân tộc chúng ta, hôn lễ phải thận trọng nhất. Nguyên nhân là như vậy. Cho nên chồng không được cưng chiều vợ,

Vợ cũng không được cung chiều chồng. “*Sủng phu bán dạ bà khởi lai khóc*”, đó là các vị cung chiều làm hư chồng. Họ ở bên ngoài vui chơi quên đường về, còn các vị ở nhà phải chẵn đờn, gói chiếu, một mình khóc thầm. Như vậy rất không tốt.

Chúng ta cũng không được cung chiều con gái, bởi vì cung chiều làm hư con gái. Khi đi lấy chồng về nhà người ta, con gái mình có thể làm cho gia đình người ta “*gà chó cũng không được yên*”, rối loạn, kinh hoàng. Cho nên dạy con gái là một chuyện lớn. Thời nay nhiều người trẻ tuổi đi lấy chồng mang theo tính khí cáu kỉnh, hai ba hôm khi tức giận lên thì liền nói: “*Tôi về nhà mẹ đẻ tôi đây*”. Kết quả khi quay về nhà mẹ đẻ, cha mẹ cô gái lại nói với cô ấy rằng: “*Không sao! Con cứ về đây, đã có cha mẹ lo*”. Có tình trạng này không? Làm như vậy có phải là thương yêu con cái không? Có phải không? Không phải! Cuộc đời này của con gái đã là vợ của người ta, là mẹ của người ta thì nhất định phải học được cách nhẫn nhịn, học được cách vượt qua thử thách khi đối diện với hoàn cảnh. Nếu như mới gặp thử thách đã lập tức lùi bước,

vậy thì những học vấn cần học trong cuộc đời, cô ấy sẽ không học được. Cho nên mới nói cha mẹ không được cưng chiều con gái.

Tôi còn nhớ hồi còn nhỏ, ông bà ngoại từng đến nhà của chúng tôi. Số lần ông bà đến nhà chúng tôi cũng rất ít, hầu như có thể đếm trên đầu ngón tay. Mỗi lần bà ngoại đi vào trong nhà tôi, tôi đều nhìn thấy bà ngoại nắm lấy tay bà nội, vừa đi vừa nói: *“Đứa con gái này của tôi có rất nhiều khuyết điểm: Ăn nói thì không được nhẹ nhàng, khi làm việc lại không được nhanh nhẹn cho lắm”*. Và cứ thế bà ngoại nói từng khuyết điểm của mẹ tôi ra. Kết quả đến khi hai bà đều ngồi xuống ghế thì bà nội của tôi liền nói: *“Người con dâu này rất tốt!”*. Rồi bà nội kể tốt ở đâu, ở đâu. Tôi ngồi bên cạnh mà cảm thấy rất kỳ lạ, chẳng hiểu ra làm sao cả. Bây giờ thì tôi đã hiểu. Người nhà mình có gì không tốt thì mình phải nói trước, còn những điều tốt của con gái mình thì nhường cho mẹ chồng nói. Cho nên *“từng trải tình người thì sẽ có những câu chuyện hay để kể”*, mà những điều từng trải tình người này, chúng ta luôn luôn học được

từ những vị trưởng bối này, những vị trưởng bối có nhiều năm kinh nghiệm từng trải trong cuộc sống. Cho nên chúng ta là những người trẻ tuổi thì phải nên chú trọng đến luân lý là nhất định phải kính trọng người lớn tuổi, quý trọng người hiền tài. Nếu không thì trong cuộc đời, chúng ta sẽ phải chịu thiệt thòi lớn.

Cho nên phương pháp thương yêu con cái của cha mẹ cũng phải đúng cách. Như vậy người làm cha mẹ mới chân thật làm được chữ "**Thân**".

Khi cần giáo dục thì nhất định phải quý trọng cơ hội này. Có một số cha mẹ có sự nhạy cảm trong giáo dục rất thấp. Khi cần phải giáo dục lại không giáo dục, từ từ tạo cho trẻ nhỏ có thói quen xấu, đến khi muốn giáo dục thì đã muộn rồi.

Cho nên, tại sao cha mẹ không dạy được con cái? Bởi vì họ không luôn luôn lấy "**Quân, Thân, Su**" để quán chiếu.

Cấp trên thực hiện “**Quân, Thân, Su**”

Cũng như vậy, tại sao cấp trên không thể bảo ban được nhân viên? Có thể chúng ta chỉ có cái danh là Giám đốc, là

Tổng Giám đốc, nhưng không lấy mình làm gương. Vậy người cấp dưới rất khó mà phục được.

Tiếp nữa, ngoài cái chức làm Giám đốc ra thì họ có coi nhân viên là người thân của mình không? Nếu như cấp trên không coi nhân viên là người thân thì không khí khi làm việc không tốt. Hàng ngày nhân viên đi làm giống như người máy vậy. Bởi vậy chúng ta là cấp trên, ví dụ là muốn đi đâu đó chơi một chuyến thì cũng nên mua đặc sản ở nơi đó về làm quà cho nhân viên cùng thưởng thức. Như vậy nhân viên sẽ cảm thấy rằng người cấp trên này luôn luôn nghĩ đến họ. Không khí của công ty sẽ giống như một gia đình. Như vậy là cấp trên đã làm được chữ "**Thân**".

Tiếp đến, cấp trên phải làm được chữ "**Su**". Nhân viên mới vào làm có rất nhiều việc không biết. Chúng ta là người lãnh đạo cũng phải luôn luôn dẫn dắt, luôn luôn hướng dẫn họ. Khi người lãnh đạo đã thực sự có thể làm được "**Quân, Thân, Su**", thì tin rằng nhân viên sẽ vô cùng tín phục, vô cùng tôn trọng các vị.

Thầy giáo thực hiện “**Quân, Thân, Sư**”

Thầy giáo muốn dạy học sinh thì cũng phải lấy mình làm gương, phải làm được chữ "**Quân**".

Thầy giáo cũng phải đối xử với học sinh như con cái của mình, đó là làm được chữ "**Thân**".

Cuối cùng, khi cần phải dạy bảo, hướng dẫn học sinh thì tận tâm, tận lực chỉ bảo, hướng dẫn, đó là đã làm được chữ "**Sư**".

Tin rằng, khi đã làm được "**Quân, Thân, Sư**" thì chúng ta nhất định sẽ giáo dục học sinh được tốt, dạy bảo tốt nhân viên, dạy bảo tốt con cái của mình. Cho nên chúng ta chỉ cần luôn luôn đem "**Quân, Thân, Sư**" ra quán chiếu lấy chính mình thì tin rằng học vấn, đạo đức của chúng ta càng ngày càng tăng thêm.

³²Chữ “*thân*” trong “*Năng thân nhân, vô hạn hảo*” (*Gần người hiền, tốt vô hạn*) muốn nói rằng quan trọng nhất là luôn luôn ghi nhớ lời giáo huấn của Thánh Hiền, không thể

³² Bắt đầu Tập 40

buông lời. Chỉ cần luôn luôn lấy “**Quân, Thân, Sư**” ra để quán chiếu xem mình đã thực hiện được chưa thì tin rằng: “*Đức nhật tiến, quá nhật thiếu*” (*Đức tiến dần, lỗi ngày giảm*), tin rằng cuộc sống giữa người với người sẽ phát triển đến một cảnh giới càng ngày càng viên mãn. Chúng ta cũng đã nói đến chỉ cần người làm lãnh đạo, chỉ cần cha mẹ, thầy cô giáo có thể tuân thủ theo “**Quân, Thân, Sư**” thì nhất định sẽ giáo dục nhân viên, giáo dục con cái, giáo dục học sinh được tốt.

*Đồng nghiệp thực hiện “**Quân, Thân, Sư**”*

Cũng giống như vậy, giữa đồng nghiệp với nhau hoàn toàn có thể thực hiện được “**Quân, Thân, Sư**”. Giữa đồng nghiệp với nhau, chúng ta cũng có thể tuân thủ những quy định của công ty, lấy mình làm gương cho họ noi theo. Như vậy là chúng ta đã làm được chữ “**Quân**” trong “*tác chi quân*”.

Tiếp đến là giữa đồng nghiệp với nhau luôn luôn quan tâm, luôn luôn chăm sóc, có món gì ngon các vị cũng không

tiếc chia sẻ với họ, để cho họ cảm thấy các vị đối xử với họ như là người thân. Như vậy là đã làm được chữ “**Thân**” trong “*tác chi thân*”.

Khi họ có những việc chưa hiểu, mà các vị lại có rất nhiều kinh nghiệm thì chúng ta cũng khẳng khái chỉ dẫn cho họ. Như vậy là đã làm được chữ “**Sư**” trong “*tác chi sư*”.

Cho nên giữa đồng nghiệp với nhau, muốn được viên mãn thì chúng ta cũng có thể dùng “**Quân, Thân, Sư**” để kiểm điểm lại bản thân mình. Tôi tin rằng các vị nhất định có thể sẽ là người bạn tốt, rất quan trọng trong lòng của họ, là người bạn tốt có sức ảnh hưởng đến họ.

Con cái thực hiện “**Quân, Thân, Sư**”

Đối với cha mẹ, con cái cũng có thể làm “**Quân, Thân, Sư**”. Cho nên “*đại đạo bất khí*”, đại đạo chân chính trong vũ trụ thì tuyệt đối sẽ là “*tứ hải giai chuẩn*”. Bởi vì người sau khi già đi, có lúc lại không ôn tập lại những lời giáo huấn của Thánh Hiền, cho nên người về già lại dễ sinh ra tham lam. Bởi vậy Khổng Phu Tử mới khuyên bảo rằng: “*Lão giả giới*

chi tại đắc” (suy tính thiệt hơn). Lúc này cần có những người làm con chỉ dẫn cho tốt, khuyên họ bỏ đi tính cố chấp, bảo thủ thì thân tâm họ mới càng ngày càng được vui vẻ.

Cho nên người về già, muốn biết họ có phải là người tốt số hay không thì tuyệt đối không chỉ là thấy họ ăn uống có được tốt hay không, mà còn phải xem tâm linh của họ có thăng tiến không. Khi chúng ta muốn làm người thầy tốt dẫn dắt tâm linh cho cha mẹ thì nhất định phải thực hiện được chữ “**Quân**”, lấy mình làm gương. Nếu không cha mẹ nhất định sẽ nói: “*Con còn như vậy mà lại nói cha mẹ*”.

Tiếp đến là phải tận tâm hiếu thảo, như vậy thì lòng tin của cha mẹ đối với chúng ta càng ngày càng cao. Khi cha mẹ có lòng tin với các vị thì họ đương nhiên sẽ nghe theo lời của các vị. Cho nên các vị có thể đúng lúc đưa ra những chỉ dẫn, khuyên bảo cho cha mẹ, vậy thì cũng đã làm được chữ “**Su**”.

Chúng ta luôn luôn phải dùng “**Quân, Thân, Su**” để kiểm điểm lại hành vi, lời nói, khởi tâm động niệm của mình. Như vậy thì chúng ta chân thật đã luôn luôn thân cận được với nhân

đức, thân cận với Thánh Hiền. Và như vậy thì sẽ “*vô hạn hảo, đức nhật tăng, quá nhất thiếu*” (tốt vô hạn, đức tiến dần, lỗi ngày giảm).

31.4. Bất thân nhân, vô hạn hại. Tiểu nhân tiến, bách sự hoại (*Không gần hiền, hại vô cùng. Tiểu nhân đến, trăm việc hư*)

Khi chúng ta không thân cận với người nhân đức mà lại đi thân cận với kẻ tiểu nhân, như vậy có thể sẽ bị ảnh hưởng, cho nên mới nói: “*Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng*”. Bởi vậy con người đối với lựa chọn hoàn cảnh vô cùng là quan trọng.

Quý vị thân mến! Con cái các vị có lựa chọn thầy tốt, bạn hiền không? Chúng tôi cũng từng kể cho học sinh cấp hai nghe một câu chuyện: Có ba người bạn cùng nhau đi du lịch trên biển. Lúc đó gặp phải sóng to gió lớn, kết quả là thuyền bị chìm. May là Tổ tiên của ba người còn có đức cho nên họ không bị chết mà trôi dạt đến một hoang đảo. Ba người ở đó sống nương tựa lẫn nhau. Một hôm, họ chợt phát hiện trên

bãi cát có chiếc đèn thần. May mà bọn họ cũng có đọc truyện “*A La Danh và cây đèn thần*”, họ liền đem cây đèn ra cọ cọ vài cái. Kết quả vừa cọ vào cây đèn thần thì Thần đèn hiện ra và nói rằng: “*Thưa chủ nhân! Tôi tặng người ba điều ước. Nhưng bởi vì các vị có ba người, ba chia cho ba sẽ bằng một. Cho nên mỗi người chỉ được một điều ước*”.

Người thứ nhất là tài xế taxi, cho nên anh ấy ước: “*Hàng ngày tôi phải ngày đêm lái taxi rất vất vả, cho nên nguyện vọng của tôi là có mấy chiếc xe taxi để cho người khác thuê, còn tôi làm ông chủ*”. Thần đèn nói: “*Việc này là chuyện nhỏ*”. Thế là anh ấy trở về làm ông chủ cho thuê xe taxi.

Người thứ hai làm nhân viên của siêu thị, có lúc phải luân phiên nhau trực ca, ban đêm phải trực đêm. Cho nên anh ấy nói: “*Làm như vậy rất vất vả! Tôi hy vọng có thể có được một cửa hàng. Tôi làm ông chủ và thuê người đến làm*”. Vị thần đèn cũng nói: “*Chuyện nhỏ*”. Và thế là anh ấy trở về với ước mơ đã trở thành hiện thực.

Người thứ ba nghĩ nửa ngày. Bởi vì bình thường không có chí hướng gì, cuộc sống chỉ cần đạt được 60% là được rồi, và cũng chưa bao giờ nghĩ rằng mình phải làm cái gì cho nên anh ấy cũng chẳng có nguyện vọng gì, cứ sống một cuộc sống buông thả như vậy. Anh ấy chợt nghĩ: *“Tôi không có nguyện vọng gì. Nhưng cái hoang đảo này cũng rất tệ, nếu một mình tôi sống ở đây thì thật là cô đơn. Cho nên tôi hy vọng hai người bạn của tôi sẽ quay về đây sống với tôi”*. Các vị có nghe thấy hai tiếng gào khóc đau đớn không?

Có rất nhiều đứa bé nghe xong đều cười ha ha. Chúng tôi liền hỏi bọn trẻ: *“Xin hỏi: Bên cạnh các em có người bạn như thế và có kéo các em đi theo không?”*. Bọn trẻ chợt nhìn sang bên trái rồi lại nhìn sang bên phải. *“Các em có năng lực để phán đoán không?”* Bọn trẻ bị chúng tôi hỏi trúng rồi, cũng không biết phải làm sao mới được. Tôi liền nói: *“Các em muốn có năng lực phán đoán bạn bè tốt hay xấu thì phải học “Đệ Tử Quy”. “Đệ Tử Quy” là kính chiếu yêu. “Đệ Tử Quy” cũng là kính hiển Thánh. Bạn tốt, bạn xấu chỉ cần nhìn một cái là biết. Chỉ cần dùng “Đệ Tử Quy” để so sánh, nhận*

định. Nếu họ có thể thực hiện được ba, bốn phần cũng là không đơn giản rồi”.

“Chu Tử Trị Gia Cách Ngôn” có nói: “*Áp nặc ác thiếu, cửu tất thụ kỳ lụy*”. Cho nên khi đức hạnh của mình vẫn chưa được vững chắc thì đối với những người bạn không có đức hạnh chúng ta nên kính trọng nhưng không gần gũi. Chúng ta không nên mắng họ. “*Dương nhân ác, tức thị ác. Tật chi thậm, họa thụ tác*” (Khen người ác, chính là ác. Ác cùng cực, tai họa đến), chúng ta nên kính trọng nhưng không nên gần gũi với họ.

Đầu tiên chúng ta phải tu dưỡng đức hạnh của mình cho tốt đã. Tiểu nhân ở bên ngoài dễ phòng. Tiểu nhân trong lòng thì khó phòng. Cho nên chúng ta không nên “*nhận giặc làm cha*” nữa mà bây giờ phải hạ quyết tâm, quyết không làm những việc này. Chúng ta nhận giặc gì làm cha vậy? Giặc phiến muộn, thói quen phiến muộn. Nó có ghê gớm không! Rõ ràng là không muốn tức giận mà nó lại đến. Rõ ràng là không muốn tham lam nhưng nó lại cứ đến.

Cho nên tôi có nói với rất nhiều người bạn rằng: Giống như chúng ta cõng trên lưng một bao rác, rõ ràng là mùi hôi thối ngút trời, cõng mấy chục năm trời. Chợt có một người nói với chúng ta rằng: “*Cái bao đó là rác, chẳng có ích lợi gì cho anh cả*”. Thật vậy sao? Chúng ta xem lại thì đúng thật toàn là rác. Chợt lại nghĩ: “*Nhưng mình đã cõng nó mười mấy năm trời rồi*”, cho nên chúng ta lại tiếc không muốn bỏ nó đi, và thế là cứ ở đó mà giăng co. Bởi vậy chúng ta phải “*quán tâm vi yếu*”, luôn luôn quán chiếu xem tâm mình có chỗ nào không cung kính không, có chỗ nào tham lam không, có chỗ nào lừa dối không, có chỗ nào không từ bi không. Một khi nhìn thấy những tên giặc này thì chúng ta lập tức sửa chữa, tuyệt đối không để nó tiếp tục hung hăng, càn quấy. Như vậy chúng ta mới có thể thực sự triệt để đuổi kẻ tiểu nhân ra ngoài.

Người giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Nơi giảng: Đài Nam Đài Loan

Thời gian giảng: Năm 2005

Dịch giả: Tống Như Cường